

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

Кафедра філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2024 року, протокол № 2.

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

_____ 2024 року
м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидатка біологічних наук, доцентка

28 серпня 2024 року

Тетяна ВИГОВСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор
29 серпня 2024 року

Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент
_____ 2024 року

Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка

Ірина КОВТУН

_____ 2024 року

ЗМІСТ

		Сто р.
.	Опис навчальної дисципліни	3
.	Заплановані результати навчання	4
.	Програма навчальної дисципліни	7
.	Структура вивчення навчальної дисципліни	8
.	4.1 Тематичний план навчальної дисципліни	8
.	4.2 Аудиторні заняття	9
.	4.3 Завдання для самостійної роботи студентів	9
.	Методи навчання та контролю	9
.	Схема нарахування балів	10
.	Рекомендована література	10
.	7.1 Основна література	11
.	7.2 Допоміжна література	11
.	Інтернет джерела	11

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 08	
		Право	
2.	Код і назва спеціальності	–081	
		Право	
3.	Назва спеціалізації	–	відсутня
4.	Назва дисципліни	–	Безпека життєдіяльності
5.	Тип дисципліни	–	Вибіркова
6.	Код дисципліни	–	В.081.Б.3.1
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	третій
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3/90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	36
	% від загального обсягу	–	40

	лекційні заняття (годин)	—	18
	% від обсягу аудиторних	—	50
годин	семінарські заняття (годин)	—	18
	% від обсягу аудиторних	—	50
годин	самостійна робота (годин)	—	54
	% від загального обсягу	—	60
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	—	2,4
	самостійної роботи	—	3,6
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	—	16
	% від загального обсягу	—	17,8%
	лекційні заняття (годин)	—	10
	% від обсягу аудиторних	—	62,5%
годин	семінарські заняття (годин)	—	6
	% від обсягу аудиторних	—	37,5%
годин	самостійна робота (годин)	—	74
	% від загального обсягу	—	82,2%
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	—	0,66
	самостійної роботи	—	5,33
12.	Форма семестрового контролю	—	залік
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:		
	1) попередні дисципліни	—	
	2) супутні дисципліни	—	
	3) наступні дисципліни	—	V.081.Б.5.6 Основи охорони праці
14.	Мова вивчення дисципліни	—	українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<u>Загальні компетентності</u>
	ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища, утвердження земель як національного багатства. ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати знаннями.
	<u>Спеціальні компетентності</u>
Результати навчання	РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога відповідно до отриманих рекомендацій.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	знати визначення понятійно-термінологічного апарату безпеки життєдіяльності (БЖД);
1.2)	володіти основними поняттями із законів України, що регулюють безпеку населення в НС;
1.3)	знати закони, що регулюють правові аспекти БЖД в Україні;
1.4)	знати суть законів із законодавства про БЖД;
1.5)	знати основні небезпеки, що можуть загрожувати населенню;
1.6)	відтворювати перелік основних шкідливих факторів, що можуть впливати на працівників;
1.7)	знати про заходи та засоби захисту від дії шкідливих та небезпечних факторів на виробництві.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст визначень основних термінів з БЖД;
2.2)	розуміти роль безпечної поведінки самої особи в сучасному світі;
2.3)	розуміти роль держави у створенні безпечних умов життєдіяльності;
2.4)	розуміти роль самого працівника у захисті від виробничих небезпек та створенні безпечних і нешкідливих умов праці;
2.5)	класифікувати шкідливі фактори за сукупністю подібних ознак;
2.6)	розуміти необхідність дотримання вимог техніки безпеки та пожежної безпеки на виробництві;
2.7)	пояснювати роль застосування засобів індивідуального захисту для збереження здоров'я працівників.
2.8)	виявляти порушення нормативно-правових актів з БЖД конкретних робочих місцях;
2.9)	наводити перелік засобів колективного захисту від різних видів шкідливих факторів.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	орієнтуватись у ранжуванні сучасних небезпек і виділяти із них ті від яких потрібно захищатись насамперед;
3.2)	вміти критично ставитись до повідомлень про небезпеку;
3.3)	засвоїти алгоритми поведінки під час певних надзвичайних ситуацій;
3.4)	вміти використовувати засоби індивідуального захисту та захисні споруди.
3.5)	знаходити відмінності у впливі на працівників різних професій певних шкідливих

факторів;
3.6) складати перелік діючих законів та підзаконних нормативно - правових актів, що регулюють БЖД на підприємстві;
3.7) пропонувати методи захисту від різних шкідливих і небезпечних факторів.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) після отримання повідомлення про надзвичайну ситуацію, проаналізувати інформацію і оцінити ступінь небезпеки для себе і осіб, що знаходяться поряд;
4.2) виділити головні фактори небезпеки даної надзвичайної ситуації і спланувати захист від них;
4.3) після надходження різноманітної інформації про надзвичайну ситуацію, і її наслідки, проаналізувати їх і прийти до логічно правильних рішень;
4.4) проводити аналіз діяльності системи управління БЖД на виробництві;
4.5) аналізувати ситуацію з виробничим травматизмом в Україні та на Хмельниччині за останні роки;
4.6) аналізувати ситуацію з професійною захворюваністю в Україні;
4.7) проводити аналіз застосування засобів колективного та індивідуального захисту в Україні.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати потребу проведення саме тих заходів, що мінімізують наслідки даної надзвичайної ситуації;
5.2) формулювати накази про дії під час аварійно-відновлювальних робіт після надзвичайної ситуації;
5.3) аргументувати потребу підвищення ефективності управління БЖД в Україні;
5.3) формулювати основні завдання підготовки працівників для захисту їх життя і здоров'я на робочих місцях.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати складність обстановки, що склалась внаслідок надзвичайної ситуації;
6.2) робити висновок щодо масштабів надзвичайної події та необхідних сил та засобів для ліквідації її наслідків;
6.3) оцінювати відповідність певного робочого місця нормативним вимогам;
6.4) робити висновок щодо факторів ризику для здоров'я працівників певної галузі;
6.5) оцінювати діяльність служби БЖД щодо навчання та перевірки знань працівників;
6.6) робити висновок про потребу забезпечення первинними засобами пожежогасіння виробничого об'єкта.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах</i>

<i>багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	скласти карту потенційно-небезпечних об'єктів певного населеного пункту (району);
7.2)	створити перелік захисних споруд певного населеного пункту(району) та з'ясувати їх готовність до використання за призначенням;
7.3)	створити карту вибухо-пожежонебезпечних об'єктів міста Хмельницького та інших населених пунктів Хмельниччини;
7.4)	створити презентацію сучасних ЗІЗ, що можуть бути використані населенням у разі надзвичайних ситуацій різного характеру;
7.5)	створити базу даних про основні аварійно-рятувальні загони Хмельниччини з метою звернення до них у разі настання небезпечної події.
7.6)	створити презентацію про умови праці на певному виробництві;
7.7)	скласти перелік підприємств Хмельниччини з позитивним досвідом організації БЖД;
7.8)	створити перелік підприємств Хмельниччини з високим виробничим травматизмом.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.

Теоретичні основи БЖД (Безпека життєдіяльності). Базові поняття: безпека, небезпека, ризик, надзвичайна ситуація, шкідливі і небезпечні виробничі чинники. Ризик як кількісна оцінка небезпек. БЖД як навчальна дисципліна і науковий напрям. Об'єкт та предмет дослідження БЖД, її основні завдання. Зв'язок БЖД з іншими дисциплінами.

Система БЖД, що охоплює комплекс заходів на рівні держави, її основні підсистеми: охорона навколишнього природного середовища, охорона здоров'я населення, санітарно-епідеміологічна, охорона праці, пожежна, транспортна, біологічна, радіаційна та інші види безпеки. Контроль за функціонуванням системи безпеки життєдіяльності. Правові та нормативні основи забезпечення БЖД. Законодавча база, положення, інструкції. Обов'язки та відповідальність технічних працівників за виконання законодавства з БЖД.

ТЕМА 2. Природні небезпеки, характер їх проявів та дії на живі організми та об'єкти економіки.

Види природних небезпек. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрусу, карсту, осідання ґрунту, зсувів, ерозії ґрунту. Небезпечні метеорологічні явища: сильний вітер, ураган, смерч, шквали, зливи, спека, мороз, снігопад, град, ожеледиця. Небезпечні гідрологічні процеси та явища: повені, паводки. Пожежі в екосистемах. Біологічні небезпеки: патогенні мікроорганізми, епідемії та пандемії, інфекційні хвороби. Комплекс заходів з запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків.

ТЕМА 3. Техногенні небезпеки та їх наслідки

Види техногенних небезпек та вражаючих чинників. Промислові аварії та катастрофи. Небезпечні ситуації на транспорті та аварії. Поняття про гідродинамічні небезпеки. Небезпечні чинники пожеж та вибухів. Небезпека від іонізуючого випромінювання. Класи небезпечних хімічних речовин за характером дії на організм людини. Поняття про забруднення хімічними речовинами під час техногенних аварій. Заходи та засоби захисту від техногенних небезпек.

ТЕМА 4. Небезпеки в соціумі. Безпека життєдіяльності населення та територій в умовах воєнного стану.

Основні види соціальних небезпек. Соціально-політичні конфлікти. Заходи з попередження дії соціальних небезпек. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори. Корупція і криміналізація суспільства як соціальна небезпека.

Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Поводження людини в натовпів небезпечних ситуаціях. Фактори, що підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

Безпека та взаємодопомога населення під час воєнного стану в державі. Безпека населення на території збройного протистояння. Оповіщення та інформування населення. Правила реагування на повітряну тривогу. Дії населення за сигналом оповіщення та заповненню захисних споруд. Поведінка населення при небезпечних знахідках.

ТЕМА 5. Безпека в побуті та здоровий спосіб життя.

Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Здоров'я і патологія. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Визначення та різновиди шкідливих звичок. Методи боротьби зі шкідливими звичками.

ТЕМА 6. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.

Огляд місця знаходження постраждалого, первинний огляд постраждалого, виклик швидкої допомоги. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Штучне дихання і непрямий масаж серця. Способи зупинки кровотеч. Правила та прийоми накладання пов'язок на рани. Порядок надання допомоги постраждалому при пораненнях і кровотечах. Домедична допомога при переломах. Прийоми та способи іммобілізації стегна, гомілки, передпліччя із застосуванням табельних або підручних засобів.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності і (БЖД).	13	2	2	-	-	9	15	1	-	-	-	14

2.	Природні небезпеки, характер їх проявів та дії на живі організми та об'єкти економіки.	17	4	4	-	-	9	15	1	1	-	-	13
3.	Техногенні небезпеки та їх наслідки.	17	4	4	-	-	9	15	2	1	-	-	12
4.	Небезпеки в соціумі. Особливості безпеки в період воєнного стану.	17	4	4	-	-	9	15	2	2	-	-	11
5.	Безпека в побуті та здоровий спосіб життя.	13	2	2		-	9	15	2	2			11
6.	Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.	13	2	2		-	9	15	2				13
	Всього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.5. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

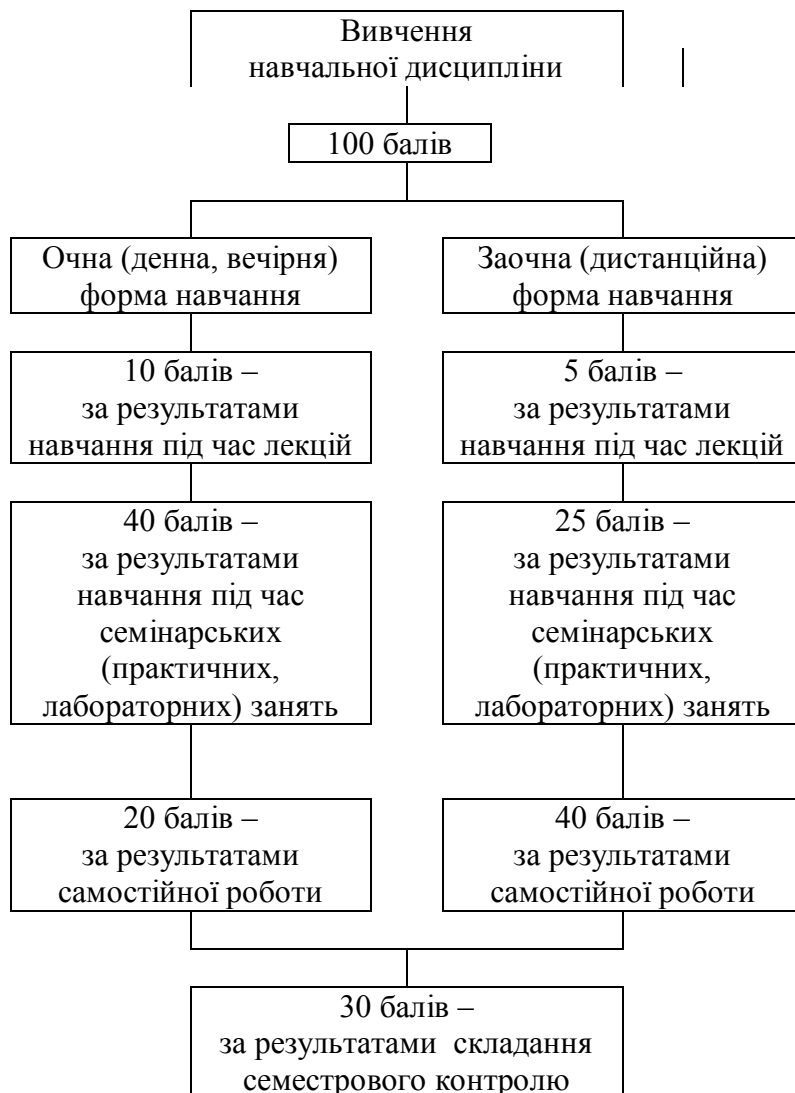
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліцопитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену. Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці (Практичний курс): Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: "Думка", 2010. 152 с.
2. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П. Практикум з безпеки життєдіяльності та охорони праці: Навчально-метод посіб. Кам'янець-Подільський: ВОП Сисин О . В . , 2007 . 140 с.
3. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи): Навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Буйницький О . А . , 2008. 108 с.
4. Безпека життєдіяльності у законах та підзаконних актах: навч.-метод. посіб. Вінниц. НМУ ім. М.І. Пирогова, каф. медицини катастроф та безпеки життєдіяльності; уклад. В. С. Тарасюк [та ін.]. Вінниця, 2005. 103 с.
5. Безпека праці: ергономічні та естетичні основи: Навч. посіб. / С . Апостолук, В . С . Джигирей . А . В . Апостолук та ін . Київ : Знання, 2006 . 215 с .
6. Безпека життєдіяльності. Нормативні документи для навчальних закладів. / Упор. Васильчук В.М. Київ : Форт, 2010. 1024 с.
7. Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності. Київ : ЦУЛ, 2019. 448 с.
8. Іваськевич І.О. Ергономіка: Навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2002. 168 с.
9. Піскунова Л.Е. Безпека життєдіяльності: підручник / Л.Е. Піскунова, В.А. Прилипко, Т.О. Зубок. Київ : Гельветика, 2019. 456 с.
10. Пістун І.П. Практикум з безпеки життєдіяльності . Львів, 2000 . 112 с.
11. Плахтій П.Д., Савчук А.М., Підгорний В.К., Бурдейний І.М. Безпека життєдіяльності в запитаннях і відповідях: Навч . посібник / За ред. П . Д . Плахтія . Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М . І . , 2005. 255 с
12. Ярошевська В.М. та ін. Словник термінів і понять з безпеки життєдіяльності . Київ : НМЦ, 2004 . 255 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Апанасенко Г.Л. Валеология как наука (Лекция для врачей- курсантов). Київ : 2001. 23 с.
2. Виговська Т.В. Канцерогенні фактори та канцерогенез . Методичні вказівки до вивчення теми "Хімічні шкідливі та небезпечні фактори". Хмельницький: ХУУП, 2007. 29 с.
3. Золотар О. О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. Київ : АртЕк, 2018. 446 с.
4. Запобігання інфікуванню соціально небезпечними хворобами під час виконаних службових обов'язків працівниками органів внутрішніх справ : метод. реком. / за ред. М. М. Алексійчука. Київ, 2014. 24 с.
5. Корнієнко О.В. Безпека життєдіяльності та підтримання психосоматичного здоров'я молоді: Монографія. - К.: "Київський університет", 2004.-264 .
6. Статистичний щорічник Хмельницької області. Хмельницький: Хмельницьке обласне управління статистики, 2023.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 11.11.2016).
2. Кодекс цивільного захисту України. Чинний від 2012-11-21. : станом на 01.01.2019 р. К. : ВР України, 2012. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
3. Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою : ДСТУ Б В.1.1-36:2016. – На заміну НАПБ Б.03.002-2007 ; чинний від 2017-01-01. К. : Мінрегіон України, 2016. 66 с.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2802-ХІІ від 19.11.92. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Чинний від 2014-01-31. К. : Кабінет Міністрів України, 2014. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п>.
6. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань. Чинний від 1998-01-14. : станом на 29.09.2013 р. К. : ВР України, 1998. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15/98-вр>. 21
7. Автоматизовані системи раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення : ДБН В.2.5-76:2014. Чинний від 2014-06-01. Київ : УкрНДІЦЗ, 2014. 38 с.
8. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Моніторинг джерел надзвичайних ситуацій. Основні положення : ДСТУ 7742:2015. Чинний від 2016-01-01. К. : ВНИИ ГЗ, 2015. 9 с.
9. НАПБ А.01.001-2014 Правила пожежної безпеки в Україні. *Офіційний вісник України* від 10.04.2014 №26.
10. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994р., № 005 – ХІІ, ВВР, 1995, №5. ст. 219